

Projekt edukacyjny
KAMIENIE PAMIĘCI
znajdź bohatera Września

„... że to nie tzy są, ale że kamienie”
W Weronie, C.K. Norwid

A black and white portrait of Leon Masiakowski, a man with a mustache, wearing a suit and tie, looking slightly to the left.

LEON MASIAKOWSKI

(1892 - 1939)

nauczyciel, bohater i patriota

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1939

DOSSIER LEONA MASIAKOWSKIEGO

sporządzone w oparciu o materiały zgromadzone przez synów:

prof. Jerzego Masiakowskiego oraz Bogumiła Masiakowskiego

oraz o poszukiwania Koła Młodych Regionalistów

*przy Zespole Szkół im. Jadwigi i Władysława Zamoyskich w Rokietnicy – szkoła w
Murowanej Goślinie*

1. **Nazwisko i imię:** Leon Jan Masiakowski
2. **Dokładna data i miejsce urodzenia:** 10 luty 1892 r. Bydgoszcz
3. **Imię i zawód ojca; imię i nazwisko panięńskie matki (ewentualnie zawód):** Ludwig (zawód nie znany); Marianna z domu Fatz (zawód nie znany)
4. **Wykształcenie zawodowe:** Preparandia 3 lata (1906-1909) i Seminarium Nauczycielskie w Bydgoszczy 3 lata (1909-1912; egzamin dojrzałości – 17.09.1912 r.); 4-tygodniowy kurs dokształcający dla nauczycieli Polaków przy Uniwersytecie w Poznaniu (1919 r.); egzamin kwalifikacyjny (II), uprawniający do stabilizacji na posadach przy publicznych szkołach powszechnych (26.03.1926); **wykształcenie wojskowe:** (przed listopadem 1918): Kurs oficerski saperów w Głogowie (18.07-3.11.1917); Szkoła oficerska saperów w Jenmont p. Maubeuge (styczeń-luty 1918). Chronologiczny przebieg służby wojskowej: (armia niemiecka; rodzaj broni – saper; pobór obowiązkowy – 31.08.1914): 31.08.1914-1.09.1914 Baon Zapasowy 46 p. p. w Poznaniu; 02.09.1914-28.03.1915 pole pod Verdun w 7 komp. 46 pułk. Piechoty; 29.03.1915-30.06. 1915 szpital w Mördingen (Lotaryngia) i szpital w Gundelsheimie/Nekarem; 1.07.-15.08. 1915 Komp. Uzdrow. Przy Baonie Zap. 46 pułk. Piech. w Pleszewie; 16.08.1915-15.07. 1916 Baon Obrony Krajowej V/22 w Ostrowie i w Wilkomierzu na Litwie; lipiec 1916 zwolniony do Pacholewa pow. Oborniki; 15.10-14.12.1916 Baon Zap. Saperów 5 w Głogowie; 15.12.1916 Komp. Saper. Nr 259 w polu s. Karpaty; 18.07.-3.11.1917 Kurs Oficerski Sap. w Głogowie i powrót do Komp. 259 pod Verdun i z Komp. Pod Amiens (Hangora); sierpień 1918 5 Komp. Sap. I Dyw. Gwardii – bitwy pod Amiens, Pormans, Marną, Leonem, Kanał Aione, Marne, Argonny, (Varennes), Maas (Meuze); 18.12.1918 powrót do Berlina i zwolnienie do Pacholewa. Odznaczony Krzyżem Żelaznym II Klasy (EK II) (niem. *Eisernes Kreuz*) z czarno-białą wstęgą, z czasów I wojny światowej - najwyższe niemieckie odznaczenie wojskowe nadawane za męstwo na polu walki, a także za sukcesy dowódcze. Ustanowione we Wrocławiu 10 marca 1813 przez króla Prus Fryderyka Wilhelma III podczas wojen napoleońskich. Kształt orderu zaprojektował znany niemiecki architekt doby neoklasycyzmu Karl Friedrich Schinkel. Jego kształt nawiązuje do krzyży noszonych na piersiach przez XIV-wiecznych rycerzy niemieckich.

5. **Udział w pracy niepodległościowej i wojskowej:** „Niemał natychmiast po powrocie do Pacholewa nawiązał ścisłą współpracę z dziedzicem Słomowa Janem Turno i Stanisławem Hetmańskim w zakresie przygotowania Polaków do działania na wypadek wybuchu ogólnego powstania narodowowyzwoleńczego w Wielkopolsce. We trojkę nawiązali współpracę z Komitetem Powstańczym w Obornikach, który po Konferencji w Poznaniu, zwołał poufne zebranie w Banku Ludowym w Obornikach z niewielką liczbą zaufanych osób. Na tym zebraniu obecni byli: hr. Stanisław Żółtowski z Wargowa, Jan Turno ze Słomowa, Bolesław Smorawski z Obornik, dyr. Wysocki z Rogoźna, Stanisław Jordan z Gołaszyna, dziekan Wiktor Mędlewski z Parkowa, dziekan Konrad Pomorski z Rogoźna, proboszcz Norbert Szwaba z Białężyna, proboszcz Kosiak z Ludom i proboszcz Schmidt z Roźnowa. Utworzyli oni tajny Komitet Powiatowy. Jego prezesem wybrano Stanisława Jordana, powierzając mu kontaktowanie się z Poznaniem i kierowanie akcją przygotowawczą do ewentualnego objęcia rządów przez Polaków w powiecie. Reszta członków Komitetu przyjęła na siebie obowiązek wyszukania odpowiednich i godnych zaufania Polaków do pracy w poszczególnych miejscowościach. W chwili wybuchu powstania pociągnęli oni za sobą wielu okolicznych mieszkańców, którzy zasilili stan osobowy batalionu powstańczego „OBORNIKI” - walczącego na froncie Ujście - Czarnków - Piła, jak również utworzyli trzy kompanie „Straży Ludowej” na terenie Słomowo - Uchorowo - Pacholewa - Murowana Goślina. Leon Masiakowski został mianowany dowódcą II kompanii „Straży Ludowej”. Udział w Powstaniu Wielkopolskim zakończył służbę w odrodzonym Wojsku Polskim w randze porucznika saperów.”; 12.08-4.12.1920 Kompania Zapasowa Saperów Nr 7 w Poznaniu; 4.12.1920 dowódca Komp. Rob. i wyjazd z nią do Knyszyna, do dyspozycji Gr. Inż. Nr 6.; 1939 r. mobilizacja i uczestnictwo w kampanii wrześniowej.
6. **Działalność zawodowa i społeczna do roku 1939:** 16.10.1912 – 1.10.1918 nauczyciel samodzielny tymczasowy - Pacholewo pow. Oborniki; 1.10.1918–15.08.1919 nauczyciel samodzielny stały w Pacholewie. Mianowany w dniu 16. sierpnia 1919 na stanowisko nauczyciela w Uchorowie, złożył na ręce inspektora szkolnego Władysława Mroczkowskiego, w obecności świadków: starosty Dr. Mariana Gładysza i burmistrza Józefa Witta, w Obornikach, dnia 28 czerwca 1920 r., przysięgę służbową według roty następującej: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że na powierzonym mi stanowisku urzędowym przyczyniać się będę w moim zakresie działania ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę; wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki mego urzędu spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia moich przełożonych wykonywać dokładnie, a tajemnicy urzędowej dochowam./ Tak mi Panie Boże dopomóż.” Pod spodem figurują podpisy wszystkich obecnych. Do 1939 roku nauczyciel i kierownik Szkoły Powszechnej w Uchorowie. Działalność społeczna: od 31.10.1931 Prezes Parafialnej Akcji Katolickiej w Białężynie; od 14.04.1935 Prezes Katolickiego Stowarzyszenia Mężów w Białężynie. Aktywny oficer rezerwy wojska polskiego, prowadzący szkolenia z przysposobienia wojskowego (PW). „Podczas urzędowania w Uchorowie - on jak też jego żona, społecznie się bardzo udzielali. Pracowali poza nauką z dorosłą młodzieżą, męską jak i żeńską, urządzali odczyty, przedstawienia itp. Wobec tego wychowali społeczeństwo karne, ofiarne, które w obecnych czasach stanęło na straży Państwa. Co do zachowania podczas wojskowości opowiadano, że Polaków bardzo popierał. (M. Karaśkiewicz). „Dla miłego i przystępnego usposobienia zdobył rychło tak u rolników jak dominialnego ludu wielkie zaufanie. Służył im radą i pomocą jak tylko mógł. Pisał im wnioski do władz o wsparcie i renty, łagodził spory. Gromadził młodzież wkoło siebie, uczył polskiego śpiewu, teatru. Na wszystkich wpływał w duchu polskim, czym wychowywał ich na dobrych Polaków. Śmierć jego wywołała ogólny żal, że po dziś dzień wspomina go się serdecznie i z miłością. Pod względem wojskowym dla swych zdolności technicznych osiągnął przy saperach rangę oficera wojsk polskich. (X. Szwaba, Dziekan i Kanonik. Białężyn, 12.12.1949)
7. **Kampania wrześniowa 1939:** Jako oficer rezerwy (saper) w dniu 29 sierpnia 1939 zgłosił zgodnie z kartą mobilizacyjną w Szamotułach, początkowo z przydziałem do biura cenzury na poczcie w Szamotułach, później zapewne otrzymał zadanie ewakuowania się wraz z rodziną w

kierunku granicy wschodniej. W czasie ewakuacji kilkakrotnie zgłaszał się do R.K.U (kolejno – w Swarzędzu, w Kole, w Łowiczu, w Warszawie, w Lublinie i w Chełmie Lubelskim) jednak nigdzie nie powierzono mu innego zadania (usiłnie zabiegał o przydział liniowy). Podczas kampanii wrześniowej przemierzył szlak Szamotuły – Oborniki – Swarzędz – Koło – Łowicz – Warszawa – Mińsk Mazowiecki – Radzyń – Siedlce – Łuków – Lublin – Chełm Lubelski – wieś Bezek ok. 10 km od Chełma Lubelskiego. Tutaj został ogarnięty przez ofensywę niemiecką. W dniu 26 września 1939 roku powrócił wraz z rodziną do domu, skąd 19 października 1939 wyprowadziło go Gestapo.

8. **Dokładna data i miejsce śmierci, miejsce pochowania, pamiątkowe tablice:** Zabranym z domu w Uchorowie 19 października 1939 r. przez SS-mańskich oprawców, został osadzony w Obornikach i od 20 października do 8 listopada tłuł kamienie przy budowie i naprawie drogi w okolicach Bogdanowa i Chłudowa. W dniu 9 listopada przewieziony do więzienia w Szamotułach, gdzie wyrokiem sądu polowego („*Standgericht Samter 9.11.39*”), wraz z innymi 28-oma Polakami, został bestialsko zamordowany w lesie pod Kobylnikami, gdzie znajdują się dwie zbiorowe mogiły z około 1100 podobnymi hitlerowskimi ofiarami, przejściowo więzionymi przez gestapo w Szamotułach. Na każdej z mogił znajduje się murowana tablica z napisem „*CZEŚĆ MĘCZENNIKOM / ZA POLSKĘ / ZAMORDOWANYCH / W LATACH 1939 - 45 / PRZEZ HITLEROWCÓW*”. Na głazach umieszczonych obok mogił widnieją brązowe tablice z napisami: „*KOBYLNIKI / MIEJSCE UŚWIĘCONE / KRWIĄ MĘCZEŃSKĄ / POMORDOWANYCH / PRZEZ NIEMIECKICH / FASZYSTÓW / W CZASIE WOJNY / 1939 - 1945 / W LICZBIE OKOŁO / 400 OSÓB / (na drugiej: „/ W LICZBIE OKOŁO 700 OSÓB/”) / 1940 1960*”.
9. Dnia 31 stycznia 1960 r. odbyła się w Uchorowie w budynku szkoły „*Uroczystość odstonięcia tablicy pamiątkowej ku czci LEONA MASIAKOWSKIEGO kierownika tej szkoły zamordowanego przez hitlerowców w 1939 roku*”. Dnia 13 maja 1986 r. odbyła się „*Uroczystość nadania imienia Leona Masiakowskiego Szkole Podstawowej w Uchorowie – Miejsca Pamięci Narodowej*”. Przy drzwiach szkoły umieszczono tablicę pamiątkową z napisem: „*LEON MASIAKOWSKI / 1892 – 1939 / ZASŁUŻONY NAUCZYCIEL, PATRIOTA. NOSIŁ POLSKĘ W SERCU, UKRYŁ JĄ PRZED WROGIEM JAK NAJDROŻSZY SKARB*”. Dnia 22 kwietnia 2005 r. odbyła się w szkole w Białężynie „*Uroczystość nadania imienia Leona Masiakowskiego Szkole Powszechnej w Białężynie*”. Przy drzwiach wejściowych umieszczono tablicę z napisem: „*Szkoła Podstawowa im. Leona Masiakowskiego w Białężynie*” i z podobizną Patrona, pod którą widnieje napis: „*1892 – 1939 / NAUCZYCIEL I PATRIOTA / DO KOŃCA ODDANY / SWYM IDEAŁOM / PRZYSIĘDZE I WIERZE*”. Uroczystość zakończono ustanowionym „*Hymnem Szkoły Podstawowej w Białężynie*” następującej treści: „*Sercem kochał wolną Polskę / umiłował Wielkopolskę, / Jemu brzmiała polska mowa / a pochodził z Uchorowa. // On chował w sercu ludzkie troski, / nasz patron szkoły – Masiakowski, // bis / Każdy ma miejsce na ziemi, / do którego chętnie wraca, / my w Białężynie żyjemy, / tu nasz dom, szkoła, praca. // Tutaj nosimy w sercach troski, / jak niegdyś Leon Masiakowski. // bis /*”.
10. **Odnaczenia i odznaki:** Kurator Okręgu Szkolnego Poznańskiego, dnia 6 czerwca 1929 r. „*przyznał Panu Leonowi Masiakowskiemu, kierownikowi Szkoły w Uchorowie Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości*”, ustanowiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 września 1928 roku dla upamiętnienia dziesięciolecia odrodzenia Państwa Polskiego, „*...które po przeszło 100-letniej niewoli, dzięki krwawym wysiłkom na polach walk i niezmordowanej pracy najlepszych swych synów, zostało powołane na nowo do życia...*”. Prawo do odznaczenia medalem przysługiwało tym obywatelom, którzy w okresie od 11 listopada 1918 roku do 11 listopada 1928 roku pełnili nienagannie służbę państwową - wojskową albo cywilną. Odznaką Medalu Dziesięciolecia Odzyskanej

Niepodległości jest okrągły medal wybity w brązie, o średnicy 35 mm, na awersie medalu znajduje się wizerunek głowy marszałka Józefa Piłsudskiego, a na rewersie wyobrażenie alegorii pracy - oracz z pługiem i daty 1918-1928. Medal zawieszony jest na wstążce o szer. 38 mm koloru chabrowego.

11. **Żona nazwisko panięńskie imię, zawód, rok ślubu, data śmierci:** Pawlaczyk Praksesta, nauczyciel zajęć praktycznych; ślub kościelny 21.04.1920 r., zmarła w marcu 1943 roku.
12. **Dzieci – imiona, daty urodzenia i zawody:** Henryk Jan ur. 15.06.1921, dr chemii, nauczyciel akademicki Politechniki Gdańskiej. Zmarł 29.06.1998. Jerzy ur. 4.02.1927, prof. zw. dr hab. n. farm; Kierownik Senior Katedry i Zakładu Farmacji Klinicznej Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Bogumił Leon ur. 1.04.1929, lekarz medycyny. Specjalista chorób płuc.
13. **Wykaz dokumentów i źródeł oraz opracowań o Leonie Masiakowskim:**
 1. Masiakowski L. „Wniosek o zaliczenie lat służby”, Uchorowo 28.06.1921
 2. Masiakowski L. „Wykaz stanu służby”
 3. „Świadectwo (Odpis) z egzaminu kwalifikacyjnego (II), uprawniającego do stabilizacji na posadach przy publicznych szkołach powszechnych, który odbył się w dniu 29 marca 1926 r. w szkole w Uchorowie”
 4. „Protokół z odbioru Przysięgi Urzędniczej” Oborniki, dnia 28. czerwca 1920 r.
 5. Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego. „przyznanie prawa do Medalu X-lecia Odzyskanej Niepodległości”. Poznań, dnia 6 czerwca 1929 r.
 6. „Standgericht Samter von 9.11.39” (Sąd Polowy Szamotuły z 9.11.39). Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Poznaniu. Znak: OKP I Dz 18/70 pstz I D 59/70. Poznań, dnia 3 listopada 1976
 7. X. Szwaba. „Świadectwo!”. Białężyn 12.12.1949 r.
 8. Karaśkiewicz M. „Zaświadczenie”. Murowana Goślina, dnia 10 października 1949 r.
 9. Masiakowski H. „Blizsze dane o zamordowaniu przez okupanta Leona Masiakowskiego” Mściszewo, dnia 6 kwietnia 1946 r.
 10. Dyrekcja oraz grono pedagogiczne Szkoły Podstawowej w Białężynie. „Z życiorysu Leona Masiakowskiego”.
 11. Dyrekcja Szkoły Podstawowej w Białężynie. „Harmonogram działań związanych z nadaniem Szkole Podstawowej w Białężynie im. Leona Masiakowskiego”.
 12. Dyrekcja Szkoły Podstawowej w Białężynie. „Historia Szkoły w Uchorowie”.
 13. Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. „Mianowanie Leona Masiakowskiego na prezesa Parafialnej Akcji Katolickiej w Białężynie”. Sygn.: AIAK 0178 PAK Białężyn
 14. Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. „Założenie Oddziału Katolickiego Stowarzyszenia Mężów w Białężynie”. Sygn.: KSM 0058 (wizytacje).
 15. „Leon Masiakowski w mundurze oficera Wojska Polskiego z małżonką”. Zdjęcie.
 16. Centralne Archiwum Wojskowe Nr 628/K 00-910 Warszawa. „10 arkuszy kserokopii z akt personalno-odznaczeniowych okresu międzywojennego Leona Jana Masiakowskiego”.
 17. Kulse N., Wojczak Z. „Murowana Goślina i okolice. Przewodnik”. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych OBYWATEL. Murowana Goślina. 2004
 18. Libacki M., Wryka R. (redakcja) „Zbrodnie niemieckie w Wielkopolsce w latach 1939-1945. Wydawnictwo Poznańskie. Poznań 2004
 19. Zbierska E. „Udział powiatu obornickiego w powstaniu wielkopolskim w latach 1918-1919”. Praca dyplomowa wykonana w I Studium Nauczycielskim w Poznaniu pod kierunkiem L. Gomolca. Poznań 1962

**UWAGI DO UDZIAŁU LEONA MASIAKOWSKIEGO
W PRACY NIEPODLEGŁOŚCIOWEJ I WOJSKOWEJ
(pocznione przez syna – profesora Jerzego Masiakowskiego)**

Leon Masiakowski, w Powstaniu Wielkopolskim w roku 1918/19 dowódca II Kompanii IV Baonu Murowana Goślina liczącej 96 Powstańców, ze wsi w liczbie: **1.** Łukowo 21, **2.** Pacholewo 20, **3.** Uchorowo 18, **4.** Nieszawa 12, **5.** Żerniki 8, **6.** Szymankowo 7, **7.** Starczanowo 6, **8.** Białężyn 4.

W 1918 r. był jednym z twórców Towarzystwa Nauczycieli Polskich w powiecie obornickim.

Od „1-go czerwca 1919 r.” porucznik w rezerwowym kontyngensie starszeństwa oficerów Armii Polskiej. W Wojsku Polskim uczestnik wojny polsko – bolszewickiej 1919 – 1921, w czasie „*gradu nad Wisłą*”, od 12. 08 do 4. 12. 1920 w Kompanii Zapasowej Saperów Nr 7 w Poznaniu, a od 4.12.1920 dowódca Kompanii Roboczej i wyjazd z nią do Knyszyna, do dyspozycji Grupy Inżynierii Nr 6. Zmobilizowany 29 sierpnia 1939 r. do biura cenzury na poczcie w Szamotułach, do końca uczestniczył w kampanii wrześniowej.

„Niemal natychmiast po powrocie do Pacholewa (1918) nawiązał ścisłą współpracę z dziedzicem Słomowa Janem Turno i Stanisławem Hetmańskim w zakresie przygotowania Polaków do działania na wypadek wybuchu ogólnego powstania narodowyzwolenczego w Wielkopolsce. W chwili wybuchu powstania pociągnęli oni za sobą wielu okolicznych mieszkańców, którzy zasilili stan osobowy batalionu powstańczego „OBORNIKI” walczącego na froncie Ujście - Czarnków - Piła, jak również utworzyli trzy kompanie „Straży Ludowej” na terenie Słomowo - Uchorowo - Pacholewa - Murowana Goślina. Leon Masiakowski został mianowany dowódcą II kompanii „Straży Ludowej”. Udział w Powstaniu Wielkopolskim zakończył służbę w odrodzonym Wojsku Polskim w randze porucznika saperów.”

Działo się to w czasie, kiedy powstał **Komitet Powstańczy w Obornikach**, który po Konferencji w Poznaniu, **zwołał poufne zebranie w Banku Ludowym w Obornikach** z niewielką liczbą zaufanych osób. **Na tym zebraniu obecni byli:** hr. Stanisław Żółtowski z Wargowa, **Jan Turno ze Słomowa**, Bolesław Smorawski z Obornik, dyr. Wysocki z Rogoźna, Stanisław Jordan z Gołaszyna, dziekan Wiktor Mędlewski z Parkowa, dziekan Konrad Pomorski z Rogoźna, **proboszcz Norbert Szwaba z Białężyna**, proboszcz Kosiak z Ludom i proboszcz Schmidt z Roźnowa. Utworzyli oni tajny Komitet Powiatowy. Jego prezesem wybrano Stanisława Jordana, powierzając mu kontaktowanie się z Poznaniem i kierowanie akcją przygotowawczą do ewentualnego objęcia rządów przez Polaków w powiecie. Reszta członków Komitetu przyjęła na siebie obowiązek wyszukania odpowiednich i godnych zaufania Polaków do pracy w poszczególnych miejscowościach. Wniosek: W poufnym zebraniu Komitetu Powstańczego, w Banku Ludowym w Obornikach, z niewielką liczbą zaufanych osób brali udział: dziedzic Słomowa **Jan Turno** i proboszcz **Norbert Szwaba z Białężyna**, Na tym zebraniu utworzono tajny Komitet Powiatowy. Jego prezesem wybrano

*Stanisława Jordana, powierzając mu kontaktowanie się z Poznaniem i kierowanie akcją przygotowawczą do ewentualnego objęcia rządów przez Polaków w powiecie. Reszta członków Komitetu, wśród nich **proboszcz Norbert Szwaba**, przyjęła na siebie obowiązek wyszukania odpowiednich i godnych zaufania Polaków do pracy w poszczególnych miejscowościach.*

Należał do nich mój Ojciec Z dużym doświadczeniem wojennym, udokumentowanym najwyższym niemieckim odznaczeniem wojskowym nadawanym za męstwo na polu walki, a także za sukcesy dowódcze, Krzyżem Żelaznym II Klasy (EK II) (niem. *Eisernes Kreuz*) z czarno-białą wstęgą, z czasów I wojny światowej. Nie wykluczone, że Jego gorliwy patriotyzm i to odznaczenie jako dowód zdolności wojskowych i przywódczych przyczyniło się do nadania Mu, już 1-go czerwca 1919 r. stopnia porucznika saperów!

Wynika stąd, że Ojciec mój (Leon Masiakowski), od października 1912 roku nauczyciel szkoły w Pacholewie, a następnie od sierpnia 1919 roku nauczyciel szkoły w Uchorowie, przez 7 lat dobrze znany z żarliwego patriotyzmu, a także z męstwa i zdolności przywódczych, *natychmiast po powrocie z niemieckiego wojska do Szkoły w Pacholewie (1918) nawiązał ścisłą współpracę*, nie tylko z *dziedzicem sąsiedniego Słomowa Janem Turno*, *lecz także z proboszczem* parafii Białężyn **Norbertem Szwabą**, którzy należąc do Powiatowego Komitetu Powstańczego uznali Go za *odpowiedniego i godnego zaufania Polaka do mianowania Go w Baonie IV. Murowana Goślina (Dowódca: Hetmański Stanisław z Pacholewa) dowódcą II kompanii „Straży Ludowej” batalionu powstańczego „OBORNIKI”, liczącej 96 powstańców ze wsi powiatu obornickiego.*

Od „1-go czerwca 1919 r.” został mianowany porucznikiem w *rezerwowym kontyngensie starszeństwa oficerów Armii Polskiej*). Uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej 1919–1921, w czasie „*czudu nad Wisłą*”, służąc od 12.08 do 4.12.1920 w Kompanii Zapasowej Saperów Nr 7 w Poznaniu, a od 4.12.1920 został dowódcą Kompanii Roboczej. Wyjechał z nią do Knyszyna, do dyspozycji Grupy Inżynierii Nr 6.

Powołany 29 sierpnia 1939 r. kartą mobilizacyjną do wojska, z przydziałem do biura cenzury na poczcie w Szamotułach, przez cały miesiąc uczestniczył w kampanii wrześniowej. Po powrocie 26 września, już 19 października został przez „*gestapo*” zabranym z domu i Wyrokiem Policyjnego Sądu Polowego z 9 listopada został najprawdopodobniej 10 listopada 1939 r. bestialsko zamordowany w lesie pod Kobylnikami, w powiecie szamotulskim.

Proboszcz **Norbert Szwaba** tak o Nim napisał: „*Dla miłego i przystępnego usposobienia zdobył rychło tak u rolników jak dominialnego ludu wielkie zaufanie. Służył im radą i pomocą jak tylko mógł. Pisał im wnioski do władz o wsparcie i renty, łagodził spory. Gromadził młodzież wkoło siebie, uczył polskiego śpiewu, teatru. Na wszystkich wpływał w duchu polskim, czym wychowywał ich na dobrych Polaków. Śmierć jego wywołała ogólny żal, że po dziś dzień wspomina go się serdecznie i z miłością. Pod względem wojskowym dla swych zdolności technicznych osiągnął przy saperach rangę oficera wojsk polskich..* .

O darzeniu, przez księdza proboszcza Szwabę, mojego Ojca zawsze dużym szacunkiem i zaufaniem może świadczyć i ten fakt, że od 31.10.1931 był Prezesem Parafialnej Akcji Katolickiej w Białężynie, a od 14.04.1935 dodatkowo Prezesem Katolickiego Stowarzyszenia

Mężów w Białężynie, chociaż na terenie parafii było więcej nauczycieli i osób godnych tych kościelnych stanowisk.

Rodziców moich zawsze wiązały z księdzem proboszczem Szwabą przyjacielskie stosunki, czego najlepszym dowodem był także wzajemny udział na uroczystościach rodzinnych u nas i na probostwie oraz częste przyjazdy księdza Szwabę konną bryczką do nas na wieczorne spotkania z rodzicami.

Kiedy po wejściu niemieckich wojsk okupacyjnych miejscowi Niemcy wypędzili księdza proboszcza Norberta Szwabę z probostwa w Białężynie, idąc pieszo do Poznania wstąpił do nas, aby w drodze na wygnanie pożegnać się z naszą Mamą i dodać Jej otuchy w rozpacz spowodowanej zabranieniem Ojca przez gestapowskich oprawców. Od ok. 1916 roku był członkiem zwyczajnym Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. (Poczet członków Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. PTPN Poznań 2008.).

DOKUMENTY
Z LAT 1919 – 1935

Regencja
oddział dla spraw
kościelnych i szkolnych
18 300/19 - S. O.

Opis

Poznań, dnia 16. września 1919.

W myśl telegramu z dnia 4. brn. pismem
Pana od 16. sierpnia 1919 w zastępstwie i poro-
czeniu, - tymczasowo, - na stałe posadę pierwszego nau-
czyciela w szkole katolickiej - ewangelickiej w Ułkowie
w powiecie obornickim.

Właśnie, się Panu od tegoż dnia pobory według
przepisów prawnych z dnia 26. maja 1909 r.

W sprawie przeprowadki winien się Pan porozumieć
z dziekanem szkolnym w Ułkowie i powiatowym in-
spektorem szkolnym w Obornikach.

Panu inspektorowi winien się Pan przedstawić po
przybyciu na nowe miejsce, celem wprowadzenia Go
w urząd. Później zechce się Pan przy sposobności przed-
stawić namu staroście.

Udoby wprowadzenie Pana w urząd nie mogło
nastąpić bezpośrednio po przybyciu na nowe posadę,
matomiast rozpocznie Pan urządowanie z dniem wyżej
wymierzonym.

Przed spuszczeniem dotychczasowej posady winien Pan
Pana rozliczyć się z tamtejszym dziekanem szkolnym co do
pobranej pensji oraz wszelkich wydatków.

Pobrane koszty przeprowadki na dotychczasową posadę
zechce Pan zwrócić kasie szkolnej w Tachlewie.

Dotyczy Pana - na własny jego wniosek przenosimy.
tylko tymczasowo ustanowioną - przeto nie możemy Panu
zwrócić kosztów za przeprowadkę. -

W Pan. Krasiakowski
nauczyciel
kandydat nauczycielski

(-) Luemier

(do 4.) w Tachlewie
pow. obornicki

Zgodność opisem k. oryginału
przebiegania
Oborniki, dnia 6. listopada 1925.

Inspektor szkolny

PROTOKOŁ

Z ODBIORU

PRZYSIĘGI URZĘDNICZEJ

W myśl przepisu § 15 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. Dz. Praw P. P. Nr. 64 i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1919 (Monitor Polski Nr. 259) złożył na wezwanie p. *inż. s. k. Mroczkowskiego* w dniu dzisiejszym p. *Leon Kaszakowski* mianowany w dniu *16. sierpnia 1919 r.* na stanowisko *nauczyciela w Uchorowie* na ręce wyżej mianowanego w obecności świadków *starosty Dr. Marjana Gładysza i Józefa Witka burmistrza* przysięgę służbową według rotę następującej:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, że na powierzonym mi stanowisku urzędowym przyczyniać się będę w mym zakresie działania ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę; wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki mego urzędu spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia mych przełożonych wykonywać dokładnie, a tajemnicy urzędowej dochowam.

Tak mi Panie Boże dopomóż.“

Oborniki, dnia *28. września 1920 r.*

Podpis składającego przysięgę

Leon Kaszakowski

Podpis odbierającego przysięgę

Władysław Mronkowski

Podpis świadków przysięgi

[Signature]
[Signature]

Podpis wizerunku

Wassiankowski Leon

Ważna na rok wystawienia.

Ważność legitymacji przedłuża się o punkty:

INSPEKTORAT SZKOLNY

PROBNIKI

Legitymacja Nr 2914

P. *Wassiankowski*

nazwisko i imię

Leon

Wawrzyszewski Przemysław

Prac. w Szkole

Pleszczę, dn. *20 marca* 1935 r.

INSPEKTOR SZKOLNY

Podpis

Wawrzyszewski

